

Öğretmen

Editörler: Nail YILDIRIM · Erdal KÜÇÜKER

Editörler: Prof. Dr. Nail YILDIRIM - Doç. Dr. Erdal KÜÇÜKER

ÖĞRETMEN

ISBN 978-625-6140-67-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Kasım 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Öğretmenlik, bilgi, beceri ve tutumu içeren insan odaklı bir meslektir. Odağı insan olunca psikoloji, sosyoloji, felsefe, tarih, edebiyat, antropoloji, coğrafya kısacası sosyal ve beşeri bilimler öğretmenlik mesleğinin beslendiği dallardır. Bu kitap, öğretmenlik mesleğine eğitim bilim açısından yaklaşımı içermektedir.

Kitapta 13 bölüm bulunmaktadır. Bölüm yazarları, farklı üniversitelerde eğitim bilimleri bölümlerinde görev yapmakta olan öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Bölümlerde öğretmenlik mesleği, yaşanan anılar ve araştırmalar çerçevesinde ele alınmaktadır.

Uğur Akın, kendi eğitim yaşantılarını kuramlar perspektifinden denemelik olarak analiz etmiştir. Gülay Aslan, öğretmenlerin kendi eğitim ve çalışma yaşamında karşılaştıkları cinsiyetçi tutum ya da davranışları anıları üzerinden değerlendirmeyi amaçladığı çalışmasında araştırmaya dayalı bir bölümü kaleme almıştır. Hasan Güner Berkant, hayatlarını öğretmeye adanmış ve bunun için çok emek sarf etmiş, aynı zamanda eğitimciye yakışır bir hayat sürmüş iki eğitim emekçisinden anekdotlar paylaşmış ve bunlar sayesinde bir eğitimcide olması gereken özelliklerden bazılarını tartışmıştır. Halil Buyruk, öğretmen profesyonelizmi üzerine bir çözümlemeyi kuramsal olarak ele almıştır. Zülfü Demirtaş, toplum, okul ve sınıf içerisinde öğretmenlik mesleğini yaşanmış hikâyeler çerçevesinde incelemiştir. Ahmet Kaya, öğretmenlik mesleğini sistemin ana ögesi öğrenci bağlamında ele almıştır. Erdal Küçükler, Freire'nin Ezilenlerin Pedagojisi kitabında yer alan özgürleştirici eğitim yaklaşımının eğitim fakültesinin son sınıf öğrencileri ile işlenen bir derste nasıl uygulanabileceğine ilişkin pratikleri keşfettiği çalışmasını araştırmaya dayalı sunmuştur. Ebru Oğuz, kendi öğrencilik hayatını öğretmenlik mesleği ve eğitim sistemi açılarından yorumlamıştır. Murat Tuncer, öğretmenlik mesleğinde yer alan uygulamaları anılara dayalı tartışmıştır. Ayhan Ural, üniversitede eğitim felsefesi dersinin öğretim sürecine ilişkin yapmış olduğu uygulamayı ele alırken bu sürecin

kendisi için de nasıl öğretici olduğunu kaleme almıştır. Veda Yar Yıldırım, öğretmenlerin olumlu veya olumsuz izlerini kendilerini yetiştiren öğretmende aramaları üzerine bir araştırmasını paylaşmıştır. Nail Yıldırım, öğretmenlik mesleğine ilişkin düşüncelerini yaşadığı hikâyelere ve tecrübelerine dayalı ele almıştır. Muhammed Zincirli, öğretmenlerin hayata dair dokunuşlarının yer aldığı bölümünde, gene öğretmenlerin öznesi veya nesnesi olarak yer aldıkları önemli örnek olaylara yer vermiştir.

Kitabın hedef kitlesi sistemde görev yapan öğretmenler ve öğretmen adaylarıdır. Bu bağlamda kitap, hizmet öncesi ve hizmet içinde öğretmen eğitiminde değerlendirilebilecek bir çalışmadır. Kitabın öğretmen odalarında görünen bir yerde bulundurulması dileklerimizle...

Editörler:
Nail YILDIRIM
Erdal KÜÇÜKER

İÇİNDEKİLER

Ön Söz..... iii

**Okulda Geçen Bir Ömür: Kuramlar Penceresinden
Yorumlar ve Değerlendirmeler..... 1**

Prof. Dr. Uğur AKIN, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4911-3781

**Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Cinsiyetçi
Tutumlar: Öğretmen Anlatılarına Dayalı Bir
Çözümleme 21**

Prof. Dr. Gülay ASLAN, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4067-0223

Öğretmen Hayattır..... 49

Prof. Dr. Hasan Güner BERKANT, Yozgat Bozok Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-0725-6036

Öğretmen Profesyonallığı Üzerine Bir Çözümleme..... 83

Doç. Dr. Halil BUYRUK, Ankara Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-4817-3798

**Toplumda, Okulda, Sınıfta Öğretmen: Örnek
Olaylarla Köy Öğretmeni Olmak..... 109**

Prof. Dr. Zülfü DEMİRTAŞ, Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-1072-5772

Kutup Yıldızı 135

Prof. Dr. Ahmet KAYA, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-8899-9178

**Freire'nin Özgürleştirici Eğitim Yaklaşımının
Yükseköğretimde Uygulanmasına İlişkin
Bir Eylem Araştırması**.....171

Doç. Dr. Erdal KÜÇÜKER, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-6040-0848

Anılarla Eğitim Hayatı ve Öğretmenlik.....203

Prof. Dr. Ebru OĞUZ, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-5731-011X

Örnek Olaylarla Öğrenme ve Öğretme Süreci.....215

Prof. Dr. Murat TUNCER, Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9136-6355

Verirken Aldığım Ders -Eğitim Felsefesi-.....225

Dr. Ayhan URAL, Gazi Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2548-3745

Öğretmenimin İzindeyim.....245

Doç. Dr. Veda YAR YILDIRIM, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2129-4189

Öğretmenlik: Çocukluğumun En Zevkli Oyunu.....281

Prof. Dr. Nail YILDIRIM, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-3697-8783

**Rehber Olarak Öğretmen: Hayata Yön Veren
Dokunuşlar**.....305

Doç. Dr. Muhammed ZİNCİRLİ, Fırat Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-0716-6794

OKULDA GEÇEN BİR ÖMÜR: KURAMLAR PENCERESİNDEN YORUMLAR VE DEĞERLENDİRMELER

Prof. Dr. Uğur AKIN, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-4911-3781

Özet

Eğitimcilerin eğitim ortamlarındaki deneyimleri onların mesleki gelişimleri bakımından oldukça önemlidir. Deneyimler eğitimin daha çok uygulama boyutuyla ilgilidir. Eğitimciler uygulamada hatalarından, doğru yaptıklarından, yapmaya çalışıp yapamadıklarından, sevinçlerinden, pişmanlıklarından çok şey öğrenirler. Bu yönüyle uygulama çok değerlidir. Ancak eğitimcilerin eğitim yaşantılarını salt kişisel değerlendirmeleri ile ele almaları uygulamadan doğru dersleri çıkarabilmeleri adına eksik kalabilir. Bu dar kapsamlı kişisel değerlendirmeler yerine eğitimle ilgili bilimsel çalışmaların çizdiği çerçevelerden yararlanmak ve uygulamaya kuramların penceresinden bakmak çok etkili bir yoldur. Bölüm yazarı olarak, bu bölümde kendi eğitim yaşantılarımı kuramlar perspektifinden denemelik olarak analiz ettim. Okuyacağınız hikâyeler ve kişiler gerçek olup gizliliği sağlamak bakımından isimler değiştirilmiştir. Hikâyeler paylaşıldıktan sonra, bahsedilen yaşantı ile ilgili olduğu düşünülen kuramlar ile çeşitli düşünür ve yazarların görüşleri perspektifinden değerlendirmeler yapılmıştır. Bu analiz ve değerlendirmelerin amacı, eğitimcilere anlatılan hikâyelerdeki problemleri teşhis etme ve düzeltme noktasında eğitimsel bilgiyi etkili bir araç olarak kullanma becerisi kazandırmaktır.

Giriş

Öğretmenler eğitim sisteminin en önemli bileşenlerinden birini oluşturmaktadır. Eğitim sistemlerinin amaçlarına ulaşması, öğretmenlerin niteliğiyle doğrudan ilgilidir. Bu kitabın ve kitabın bu bölümünün başlıca amacı da öğretmenlerin mesleki gelişimine destek olacak bir eser ortaya koymaktır. Öğretmenler, eğitim sistemi içerisinde hizmet verdikleri yıllar boyunca birçok değerli deneyim edinmekte, bu yaşantıları ile gelecekteki mesleki uygulamalarına ilişkin yeni kararlar almaktadır. Bu tecrübe kazanma ve ustalaşma süreci kimi öğretmenler için oldukça öğretici ve verimli olabilmekteyken, kimi öğretmenler eğitim yaşantılarını çözümlenmekte ve anlamlandırmakta zorlanabilmektedir. Bu bölüm, bölüm yazarı olarak benim ilkokuldan doktora kadar öğrenci olarak, bir köy okulu öğretmeni olarak ve araştırma görevliliğinden profesörlüğe kadarki süreçlerde bir öğretim elemanı olarak sınıflarda ve okullarda geçen 35 yıllık gözlemlerime¹ ilgili kuramlar perspektifinden bakarak yaptığım yorum ve değerlendirmelerden oluşmaktadır.

İlgili kuramlardan kastedilen, bahsi geçen eğitim yaşantısı ile ilgili olabileceği düşünülen eğitim, yönetim, psikoloji, sosyoloji ve ilgili diğer bilim alanlarında üretilmiş bilgilerdir. Buna ek olarak, tarihe mal olmuş önemli düşünür ve yazarların görüşleri de yapılan yorum ve değerlendirmelerde kullanılmıştır. Bu yorum ve değerlendirmelerin, kuramların somut olarak nasıl anlaşılması gerektiğini ortaya koyması bakımından oldukça işlevsel araçlar olacağı düşünülmektedir. Bu bölümü okuyan öğretmen adayları, öğretmenler, okul yöneticileri ve genel olarak eğitime ilgi duyan tüm kesimlerin eğitim ortamlarındaki olgu ve olaylara kuramlar penceresinden bakabilme becerisi kazanmaları ya da bu anlamdaki becerilerini geliştirmeleri umulmaktadır.

1 Bu bölümde geçen olaylar gerçek hayattan alınmış olup, olaylarda geçen kişilerin kimliklerinin saklı kalabilmesi için kişi, yer ve benzeri bilgiler kısmen değiştirilmiştir.